

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 1040/08-10

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Melite Božičević-Grbić, kao predsjednice vijeća, te Ileane Vinja, mr. sc. Marina Mrčele, Damira Kosa i dr. sc. Zdenka Konjića, kao članova vijeća i višeg sudskog savjetnika Vojimira Katića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. A. G., zbog kaznenih djela iz čl. 34. st. 2. toč. 4. i 5. Krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu KZRH) i dr., odlučujući o žalbama optuženika i državnog odvjetnika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Osijeku od 7. srpnja 2008. godine br. K-32/01, u sjednici održanoj 9. travnja 2009. godine, u nazočnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Marinke Orlić te branitelja optuženika, D. R. i P. S., odvjetnika iz O.,

p r e s u d i o j e :

Žalbe opt. A. G. i državnog odvjetnika odbijaju se kao neosnovane i potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom oglašen je krivim opt. A. G. zbog jednog kaznenog djela teškog ubojstva iz čl. 34. st. 2. toč. 4. i 5. KZRH, dva kaznena djela teškog ubojstva iz čl. 34. st. 2. toč. 4. KZRH te jednog kaznenog djela teškog ubojstva u pokušaju iz čl. 34. st. 2. toč. 4. KZRH u vezi čl. 17. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: OKZRH), pa mu je za svako dovršeno kazneno djelo teškog ubojstva utvrđena kazna zatvora u trajanju od po dvadeset (20) godina, dok mu je za djelo teškog ubojstva u pokušaju utvrđena kazna zatvora u trajanju od deset (10) godina, tako da je opt. A. G. primjenom odredaba o stjecaju, osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dvadeset (20) godina.

Temeljem čl. 45. OKZRH, optuženiku je u izrečenu kaznu uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 27. veljače 1996. do 3. lipnja 1997. godine, te od 15. srpnja 2007. godine pa nadalje, dok će se o uračunavanju ekstradicijskog pritvora odlučiti posebnim rješenjem nakon što se pribave točni podaci.

Temeljem čl. 132. st. 2. ZKP, oštećenici su upućeni da svoj imovinskopravni zahtjev

ostvaruju u građanskoj parnici.

Optuženik je u cijelosti oslobođen dužnosti snahaanja troškova kaznenog postupka, sukladno čl. 122. st. 4. ZKP.

Protiv ove presude žale se optuženik i državni odvjetnik.

Optuženik se žali po oba branitelja. Žalbu po svom branitelju D. R., odvjetniku iz O., podnosi zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene kaznenog zakona (povrede kaznenog zakona), s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, te da se optuženik pusti na slobodu.

Žalbu podnesenu po branitelju P. S., odvjetniku iz O., optuženik izjavljuje zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kaznenim sankcijama i imovinskopравnom zahtjevu, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, odnosno da se ta presuda preinači i odbije optužba ili optuženik oslobodi od optužbe, odnosno da se primjenom Zakona o općem oprostui postupak protiv optuženika obustavi i ukine pritvor protiv njega.

U okviru žalbenog roka optuženik je, po svom branitelju P. S., dostavio dopunu žalbe kojoj je priložio presliku novinskog članka od 20. srpnja 2007. godine.

Državni odvjetnik se žali zbog povrede kaznenog zakona i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Prije održavanja sjednice vijeća, spis je, u smislu čl. 373. st. 1. ZKP, dostavljen Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske na dužno razgledanje, a vraćen je s prijedlogom da se žalba optuženika kao neosnovana odbije, a žalba nižeg državnog odvjetnika zbog žalbenog osnova pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja uvaži i postupi u pravcu žalbenog prijedloga, dok se od žalbenog osnova povrede kaznenog zakona, odustaje.

Sjednici ovog drugostupanjskog vijeća nazočila je zamjenica Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Marinka Orlić, koja je ostala kod navoda pismenog prijedloga, te branitelji optuženika, odvjetnici D. R. i P. S., koji su ponovili navode žalbe, time da su u spis priložili presliku zamolbe Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske za izručenje opt. A. G. od 30. rujna 2005. godine. Nazočnost optuženika koji se nalazi u pritvoru i ima branitelje, nije ocijenjena svrhovitom pa je sjednica održana u njegovoj nenazočnosti, sukladno čl. 374. st. 4. ZKP.

Žalbe optuženika i državnog odvjetnika nisu osnovane.

O žalbi optuženika

Suprotno tvrdnji žalbe, nisu počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. i 3. ZKP.

Ne radi se o apsolutno bitnoj povredi odredaba kaznenog postupka, kako tvrdi žalba, time što je prvostupanjski sud, propustio optuženiku na vrijeme uručiti primjerak izmijenjene optužnice i pozvati ga da se očituje o njezinoj osnovanosti u smislu čl. 320. st. 3. ZKP.

Ovdje se, eventualno, može raditi o povredi prava obrane na glavnoj raspravi u smislu relativno bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 3. ZKP, ali samo onda ako bi ta povreda bila ili mogla biti od utjecaja na presudu, što, međutim, nije slučaj.

Naime, na glavnoj raspravi od 19. lipnja 2008. godine prvostupanjski je sud uručio branitelju optuženika primjerak pismeno izmijenjene optužnice, a kada je optuženik zatražio rok za pripremu obrane, rasprava je odgođena i slijedeća održana tek dana 4. srpnja 2008. godine, kada je i optuženiku osobno uručen primjerak izmijenjene optužnice. Tek nakon daljnjeg prekida rasprave u trajanju od 10 minuta, pristupilo se ispitivanju optuženika. U tom kontekstu, ne može se tvrditi da optuženiku nije osigurano dovoljno vremena i mogućnosti za pripremu obrane, u smislu čl. 5. st. 4. ZKP.

Doduše, točno je da prvostupanjski sud tada nije pozvao optuženika da se ponovno očituje o krivnji, kako nalaže odredba čl. 341. st. 4. ZKP, međutim, taj propust nije bio od utjecaja na presudu kada se optuženik prethodno više puta izjasnio da se ne osjeća krivim, a na jednak način se branio i nakon izmjene optužnice.

Isto tako, ne može se tvrditi da je optuženik ispitan prije završetka dokaznog postupka u smislu bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 8. ZKP. Uvidom u zapisnik s glavne rasprave od 4. srpnja 2008. godine, utvrđeno je da je prvostupanjski sud, nakon ponovne obrane optuženika u odnosu na izmijenjenu optužnicu, samo negativno odlučio o dokaznim prijedlozima obrane, što znači da daljnje dokaze više nije provodio.

Optuženik smatra da postoji proturječje između izreke i obrazloženja prvostupanjske presude, nadalje, tvrdi da su u presudi izostali razlozi o odlučnim činjenicama, a oni razlozi koji su dani, u znatnoj su mjeri proturječni, kako sami za sebe, tako i u odnosu na sadržaj zapisnika o iskazima svjedoka danim u postupku. Stoga se nalazi ostvarenom apsolutno bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, zbog koje žalitelj smatra da se prvostupanjska presuda ne može ispitati, niti prihvatiti.

Nasuprot tome, ovaj Vrhovni sud nalazi da, iako su pojedini dijelovi obrazloženja prvostupanjske presude donekle sumarni, to još ne znači i da su nedostatni za preispitivanje stavova suda o utvrđenju relevantnog činjeničnog stanja. Obrazloženje prvostupanjske presude sadrži opsežnu reprodukciju svih dokaza izvedenih na glavnoj

raspravi te njihovu ocjenu s aspekta vjerodostojnosti, a valjano su izloženi svi razlozi o onim činjenicama koje sud smatra odlučnim za dokaznost predmetnih kaznenih djela i kaznenu odgovornost optuženika.

Nema proturječja kada prvostupanjski sud u činjeničnom opisu kaznenih djela iz izreke utvrđuje da se vozilo oštećenika kretalo „s upaljenim treptačima“, a u obrazloženju presude zaključuje da pregovaračko vozilo nije bilo posebno obilježeno. Ovo iz razloga što konstatacija iz obrazloženja presude podrazumijeva da su na vozilu oštećenika izostala druga obilježja karakteristična za pregovarače (natpis, zastava, zvučni signal i sl.) kakvih doista nije bilo.

S druge strane, činjenica da se vozilo oštećenika kretalo s upaljenim treptačima (žmigavcima) nedvojbeno proizlazi iz zapisnika o očevidu od 1. srpnja 1991. godine, gdje je izričito konstatirano da je istražni sudac prilikom pregleda mjesta događaja zatekao predmetno vozilo sa uključena sva četiri treptača koji se povremeno pale i gase. Budući da je očevid obavljen nedugo nakon kritičnog događaja, a u spisu ne postoje podaci, niti obrana to tvrdi, da bi netko izmijenio lice mjesta do dolaska istražnog suca, prvostupanjski sud tu činjenicu pravilno uzima utvrđenom.

Suprotno tvrdnji žalbe, u obrazloženju prvostupanjske presude nije izostala analiza i ocjena iskaza saslušanih svjedoka. Upravo suprotno, na stranici 23, prvi i drugi pasus obrazloženja, prvostupanjski je sud izričito zaključio da iskaze svih saslušanih svjedoka cijeni vjerodostojnima. Drugo je pitanje koje od tih iskaza i u kojem dijelu je sud smatrao odlučnim za svoje zaključke, a pobijajući takvu ocjenu suda, žalitelj, u stvari, pobija utvrđeno činjenično stanje.

Također, kada žalitelj kritizira zaključke prvostupanjskog suda o tome da je optuženiku bila poznata pregovaračka funkcija oštećenika, kao i činjenica da su se oni kretali u civilnom vozilu marke „Z.“ bijele boje, tada se ti žalbeni razlozi opet pogrešno podvode pod žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka, iako se, u stvari, radi o tome da žalitelj ne prihvaća činjenične zaključke prvostupanjskog suda, o čemu će nastavno biti riječi.

Pobijajući činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda, optuženik u žalbi dijelom ponavlja svoju obranu, a dijelom (u žalbi po branitelju P. S.) iznosi nove aspekte za koje smatra da isključuju, ili barem, umanjuju njegovu kaznenu odgovornost. Tako se ponavlja da optuženik nije znao niti mogao znati tko se nalazi u vozilu koje je prelazilo preko kontrolnog punkta u novom Tenju niti je bio svjestan da su oštećenici tamo došli zbog tekućih pregovora između pripadnika hrvatske i srpske nacionalnosti. Ističe se da su se oštećenici kretali u civilnom vozilu koje ni po čemu nije ukazivalo na njihovu službenu zadaću na očuvanju mira u tom području. S druge strane, ponavlja se da je optuženik, kao pripadnik rezervnog sastava policije, samo izvršavao svoju zadaću kontrole vozila i putnika na blokadnom punktu, a kada se vozilo oštećenika na dani znak nije zaustavilo, optuženik je pucao u namjeri da osujeti njegovo napuštanje lica mjesta, time da je do ispaljivanja većeg broja hitaca došlo slučajno zbog neiskustva optuženika u rukovanju automatskom puškom. Time se, dakle, tvrdi da u inkriminiranom ponašanju optuženika

nema protupravnosti, a nastupjele posljedice su dijelom i rezultat nespretnog baratanja puškom od strane optuženika.

S druge strane, u žalbi optuženika po branitelju P. S., osim isključenja protupravnosti, tvrdi se i da je optuženik postupao u stanju nužne obrane, jer je napad vozilom oštećenika bio usmjeren prema njemu, ali i drugim osobama u blizini. Tvrdi se da je optuženik obavljao svoju stražarsku dužnost, imao je garantnu poziciju, pa nije razjašnjeno da li je eventualno postupao u zabludi o biću kaznenog djela ili, pak, u zabludi o okolnostima koje isključuju protupravnost. Konačno, u toj se žalbi ističe da je optuženik, posljedicom tragičnih vijesti o miniranju obiteljske kuće i smrti svog oca, kao i pogibeljnim načinom vožnje oštećenika, bio bez svoje krivnje doveden u stanje jake razdraženosti, pa je oštećenike lišio života u postupanju na mah. Tome u prilog, smatra žalitelj, govori i nalaz psihijatrijskog vještaka.

Međutim, suprotno navodima žalbe optuženika, ovaj Vrhovni sud, kao sud drugog stupnja, smatra da je prvostupanjski sud, u zakonito provedenom dokaznom postupku, sve odlučne činjenice potpuno i pravilno utvrdio te je osnovano zaključio da je optuženik kritične prilike, postupajući iz bezobzirne osvete, lišio života tri osobe, a jednu osobu pokušao ubiti, time da je u odnosu na ošt. J. R. K. i bio svjestan da se radi o službenoj osobi koja je tom prilikom obavljala poslove javne sigurnosti.

Obrana optuženika s pravom je otklonjena kao neživotna i nevjerodostojna te suprotna provedenim dokazima.

Prije svega, teza obrane o tome da optuženik, prije ispaljivanja rafala u vozilo oštećenika, nije identificirao vozilo niti putnike u njemu, sa sigurnošću je otklonjena temeljem iskaza saslušanih svjedoka.

Naime, nije sporno da su se oštećenici kritične prilike kretali u osobnom vozilu marke „Z.“ bijele boje, koje je prethodno tog dana, u kraćem vremenskom razmaku, dva puta prešlo preko kontrolnog punkta u novom Tenju, i to najprije u pravcu starog Tenja, a potom se vraćalo u pravcu Osijeka. Obrana optuženika koji tvrdi da u prvom navratu nije uočio to vozilo niti kontaktirao sa oštećenicima, opovrgnuta je iskazima nazočnih djelatnika policije, svjedoka I. M. i M. L., koji suglasno potvrđuju da se vozilo oštećenika već tada zaustavilo, a optuženik je usmeno kontaktirao sa ošt. J. R. K. pitajući ga „zašto se vozi u četničkom vozilu“, a tom prilikom su u vozilu bili još i ošt. M. K. te ošt. G. Z.. Nedugo potom, optuženik je uočio isto vozilo pri povratku u pravcu Osijeka, jer sam potvrđuje da je tom prilikom razgovarao sa ošt. M. T. pitajući ga za svoje roditelje. Iskazuje da je u vozilu uočio ošt. J. R. K., ali i ošt. M. K., kojeg poznaje od ranije. Čak štoviše, svjedoci I. M., M. L., Ž. K. i M. D. iskazuju da je optuženik te prilike razgovarao i sa ošt. J. R. K., te da se sukobio sa ošt. M. T. koji mu je na upit o njegovim roditeljima vulgarno odgovorio: „boli me k..., sada imamo važnijeg posla“, što je optuženika uzrujalo. Jednako iskazuje i ošt. M. T. koji opisuje kako su ih nazočni na kontrolnom punktu, prilikom izlaska iz vozila, maltretirali riječima da će biti opkoljeni i pobijeni, a među njima je prepoznao svog susjeda, opt. A. G..

Iz izloženog, dakle, jasno proizlazi da je optuženik prije kritičnog događaja u dva navrata dobro uočio vozilo u kojem su se kretali oštećenici te je s njima razgovarao, a posebno je znakovito da je ošt. J. R. K. tada bio načelnik Policijske uprave O., dakle, vrlo poznata i značajna ličnost u tom kraju, pa i nadređeni optuženiku koji je bio pripadnik rezervnog sastava policije, zbog čega je životno i logično očekivati da je optuženik bolje pamtio detalje iz tog kontakta, nego li što to sam želi priznati.

Slijedom toga, a budući i optuženik potvrđuje da je kritičnog dana promet bio vrlo slab tako da je čitavog jutra preko punkta prošlo svega 20-tak vozila, a optuženik je u dva navrata uočio vozilo oštećenika te ga glasno komentirao, pri čemu nije nebitno i da optuženik, po zanimanju autolimar, sigurno bolje percipira karakteristike vozila od ostalih građana, očito je da je optuženik, kada je po treći puta u kraćem vremenskom razmaku vidio isto vozilo, dobro znao o kojem se vozilu radi i tko su njegovi putnici. Stoga govora nema o tome da bi optuženik držao da se radi o nepoznatom vozilu koje treba na kontrolnom punktu po prvi puta zaustaviti i pregledati.

Pri tome, prijedlog žalbe za provođenjem rekonstrukcije događaja zbog moguće zaslijepljenosti optuženika refleksom sunčevog svijetla o vjetrobransko staklo vozila, a što bi optuženiku onemogućilo raspoznavanje osoba u njemu, nije prihvatljiv. Prije svega, optuženik se u postupku ne brani na taj način, a iz konstatacije zapisnika o očevidu proizlazi da je kritičnog dana vrijeme bilo umjereno oblačno. S druge strane, žalitelj netočno tvrdi da je isti dokazni prijedlog stavljen pred prvostupanjskim sudom, jer iz zapisnika s glavne rasprave slijedi da je rekonstrukcija predlagana s obzirom na mogućnost vizualnog praćenja događaja od strane svjedoka A. R., što je sud ocijenio nebitnim, a ne na okolnosti koje se sada, suprotno čl. 365. st. 4. ZKP, po prvi puta iznose u žalbi.

Nadalje, iz provedenih dokaza u spisu jasno proizlazi da je optuženiku bila poznata pregovaračka funkcija oštećenika u cilju očuvanja mira između pripadnika hrvatske i srpske nacionalnosti u tom kraju. To utvrđenje nedvojbeno proizlazi iz iskaza drugih djelatnika policije na kontrolnom punktu, svjedoka I. M. i M. L., ali i svjedoka K. T., koji je vršio dužnost komandira. Ti svjedoci, u čijem društvu se nalazio optuženik, suglasno iskazuju da su osobno znali ili čuli od drugih pripadnika, da ošt. J. R. K. zajedno sa ostalima ide u staro Tenje radi pregovora u cilju smirivanja zategnutih odnosa sa srpskim stanovništvom te su to i međusobno komentirali. Dapače, svjedok M. L., kako u istrazi, tako i na glavnoj raspravi, potvrđuje da je ošt. J. R. K. njima glasno rekao da idu na pregovore u Tenju, a kada ga je optuženik upitao zbog čega nisu u službenom vozilu, oštećenik mu je odgovorio da ne želi iritirati mještane srpske nacionalnosti u službenom vozilu na kojem se nalazi hrvatski grb i šahovnica, što je optuženik komentirao riječima „na ovaj način možda iritiraš nas“. Upravo ove riječi optuženika jasno pokazuju njegovo protivljenje da se nastali sukob pokuša riješiti pregovorima.

Kod ovako decidiranih iskaza svjedoka, prvostupanjski sud s pravom zaključuje da je i optuženiku bilo poznato iz kojeg razloga oštećenici višekratno prelaze vozilom preko kontrolnog punkta, tim više jer su se u vozilu nalazili i pripadnici srpske nacionalnosti, posebno ošt. M. T. koji je u to vrijeme vršio dužnost predsjednika M. T., što je

optuženiku bilo dobro poznato. Upravo činjenica da se vode pregovori sa srpskom stranom kod optuženika je izazvalo ogorčenje i revolt, što je u nastavku događaja dovelo do izvršenja kaznenih djela.

Pri tome, žalba nepotreban značaj daje činjenici da nailazak pregovaračkog vozila prethodno nije bio najavljen putem radio-veze, a što potvrđuju saslušani svjedoci. Optuženik je informaciju o prolasku vozila i funkciji oštećenika dobio neposredno na licu mjesta, a nije neobično da se u uvjetima predstojećeg ratnog sukoba podaci o kretanju načelnika Policijske uprave i drugih dužnosnika SO O., ne prenose putem sredstava koji mogu biti dostupni neprijateljskoj strani. Upravo svjedok I. M. navodi da su sigurnosni razlozi nalagali da se kretanje načelnika policije ne dojavljuje putem motorole, jer su neki od odmetnutih djelatnika policije srpske nacionalnosti otuđili prijemnike.

Da su pregovori doista bili u tijeku, svjedoče osobe koje su u njih bile neposredno uključene i to svjedoci B. G., J. J. i G. A., a posredno o tome imaju saznanja i svjedoci M. A., dr. Z. K. i B. R..

Ponašanje optuženika tijekom ispaljivanja rafala u vozilo oštećenika, nedvojbeno ukazuje da je postupao s namjerom da ih liši života, a ne da, kao stražar, onemogućí prolaz sumnjivog vozila. To proizlazi iz činjenice da je iz automatske puške rafalno ispalio ukupno 29 hitaca, a prema oštećenjima opisanim u zapisniku o očevidu vidljivo je da je glavnina hitaca ispaljena frontalno u vozilo (11 oštećenja na poklopcu motora i 18 oštećenja na prednjem vozačkom staklu). Također, pretežiti broj hitaca pogodio je oštećenike u vitalne dijelove tijela (glavu, vrat i grudni koš), od čega su ošt. J. R. K., ošt. G. Z. i ošt. M. K. ubrzo ili trenutno preminuli, dok je ošt. M. T., spletom sretnih okolnosti, a najvjerojatnije zbog činjenice što je sjedio na stražnjem desnom sjedalu, zadobio tešku tjelesnu ozljedu. Kada se navedeno ima u vidu, očito je da ponašanje optuženika ima karakteristike likvidacije oštećenika, a ne karakteristike ponašanja pričuvnog djelatnika policije u vršenju službene dužnosti stražara na kontrolnom punktu.

Osim toga, neovisno o činjenici što je ručica mjenjača na vozilu oštećenika zatečena u trećem stupnju prijenosa, iz ostalih provedenih dokaza i tragova na licu mjesta jasno je da se vozilo oštećenika kretalo manjom brzinom, odnosno da je bilo u zaustavljanju. Suprotno obrani optuženika i iskazu svjedoka M. D., vozilo oštećenika nije se kretalo većom brzinom, što je vidljivo iz činjenice da je zaustavljeno neposredno na kontrolnom punktu. Isto tako, prema skici lica mjesta i zapisniku o očevidu vidljivo je da su rasuti tragovi stražnjeg stakla nađeni na kolniku neposredno iza vozila, što ne bi bio slučaj kod produljenog zaustavnog puta. Osim toga, i svjedok Ž. K. je prije rafala čuo zvuk vozila koje usporava, a svjedok B. L. vidio je optuženika kako s udaljenosti od svega 1 do 2 metra puca u zaustavljeni „S.“, dok svjedok Z. B. također misli da je vozilo stajalo. Zbog toga, žalbom isticani rezultati sudsko-medicinskog vještačenja kojim je utvrđen različit položaj strijelnih kanala ozljeda na tijelu oštećenika, prije ukazuje na promjenu položaja optuženika prilikom ispaljivanja hitaca, negoli na veću brzinu kretanja vozila. O kretanju optuženika govori i različiti položaj čahura fiksiranih zapisnikom o očevidu i skicom lica mjesta.

Konačno, neprihvatljiva je i teza obrane o slučajnom ispaljivanju većeg broja hitaca zbog nespretnosti optuženika u baratanju automatskom puškom. Na izričit upit suda, optuženik nije mogao objasniti zašto je nastavio s ispućavanjem hitaca premda je, barem u tom času, morao biti svjestan da je puška podešena na rafalnu paljbu. Osim toga, da se ne radi o nehatnom, već namjernom ispaljivanju izuzetno velikog broja hitaca, govori i preciznost u gađanju vitalnih dijelova tijela oštećenika, kao i ponašanje optuženika kada nakon ispaljivanja rafala mijenja ispražnjeni okvir (svjedok M. L.) i odbija predati oružje na traženje svjedoka Z. B., već žurnim korakom napušta lice mjesta bez pokušaja pružanja pomoći nastradalima. Sve to sa sigurnošću ukazuje da je optuženik postupao svjesno i voljno u namjeri da oštećenike liši života.

Slijedom navedenog, potpuno je neprihvatljiva obrana optuženika o dopuštenoj uporabi oružja u okviru vršenja stražarske dužnosti, pa nema uvjeta za isključenje protupravnosti niti elemenata za zaključak o zabludi optuženika o okolnostima koje isključuju protupravnost.

Isto tako, govora nema o postupanju optuženika u nužnoj obrani, jer se nailazak vozila oštećenika na kontrolni punkt, pa čak i da se nije namjeravalo zaustaviti, u nikojem slučaju ne može smatrati napadom na život i tijelo optuženika ili osoba koje su se tamo zatekle. S tim u vezi, neuvjerljiva je nova teza obrane iz dopune žalbe optuženika po branitelju P. S., o navodnoj neispravnosti kočnica na vozilu oštećenika pa nema potrebe saslušati svjedoka M. T. na tu okolnost.

S druge strane, teza žalbe o postupanju optuženika na mah, ne samo da je kontradiktorna verziji obrane s glavne rasprave, već proturječi i navodima žalbe da optuženik nije znao niti mogao znati koje osobe se nalaze u vozilu oštećenika. Dapače, ovaj navod žalbe isključuje verziju obrane o postupanju u okviru stražarske dužnosti. To što je optuženik, prema mišljenju psihijatrijskog vještaka, tempore criminis bio u stanju povišene afektivne napetosti, još ne znači i da bi on postupao na mah, kada iz provedenih dokaza u spisu izostaje prisutnost drugih elemenata nužnih za pravnu kvalifikaciju kaznenog djela iz čl. 35. KZRH (sada čl. 92. KZ).

Time, dakle, nema sumnje da je optuženik kritične prilike svjesno i namjerno usmrtio ošt. J. R. K., ošt. M. K. i ošt. G. Z., a ošt. M. T. pokušao lišiti života, a očito je da nema elemenata koji bi isključivali postojanje kaznenog djela i kaznene odgovornosti optuženika, kao niti elemenata koji bi njegovom kriminalnom ponašanju dali privilegirani značaj.

Upravo suprotno, kaznena djela ubojstva i kazneno djelo pokušaja ubojstva imaju teži značaj jer su kvalificirana postupanjem optuženika iz bezobzirne osvete, kao i njegovim saznanjem da je ošt. J. R. K. službena osoba koja obavlja poslove javne sigurnosti na sprječavanju vršenja krivičnih djela i čuvanja javnog reda i mira, što potvrđuje pravnu ocjenu prvostupanijskog suda da se ovdje radi o kaznenim djelima teškog ubojstva iz čl. 34. st. 2. toč. 4. i 5. KZRH.

Utvrđenje da je optuženik postupao motiviran bezobzirom osvetom prema oštećenicima

proizlazi iz dokaza sadržanih u spisu, koje pravilno ocjenjuje i prvostupanjski sud.

Nije sporno da je optuženik kritičnog jutra primao razne vijesti o tome da su pripadnici srpske nacionalnosti minirali kuću njegovih roditelja, a oca odveli ili objesili. Iako se kasnije ispostavilo da te informacije nisu bile u potpunosti točne, optuženik ih je kritičnog jutra držao istinitima, a svjedoci potvrđuju da je zbog toga bio vrlo uzrujan (skakao, čupao kosu, "pozelenio"). U takvom stanju bijesa i ljutnje, optuženik fokusira svoju težnju za osvetom prema osobama oštećenika koje su mu u tom trenutku dostupne. To se najbolje vidi iz iskaza svjedoka K. T. koji potvrđuje da mu je optuženik to jutro rekao: T. prođe ti K., zašto ga nisi zaustavio, mamu mu j..., vozi se sa četnicima, a vidi što su četnici meni uradili". Naime, želja za osvetom ne mora se neposredno odnositi samo i upravo prema onim osobama koje su neposredno nanijele kakvo zlo optuženiku, već i prema onima koji u očima optuženika personificiraju nepravdu koju su on i njegova obitelj pretrpjeli od pripadnika srpske nacionalnosti, a prema ošt. J. R. K. i ošt. G. Z. i zato što su kao nadležne službene osobe propustile spriječiti i sankcionirati takvo postupanje osoba srpske nacionalnosti, nego počinjenu nepravdu, po mišljenju optuženika, pokušavaju pregovorima zataškati i obezvrijediti.

Sve to, potaknuto i odbijanjem ošt. J. R. K. i ošt. M. T. da optuženiku pruže bilo kakvu informaciju o stanju njegovih roditelja, pri čemu mu se ošt. M. T. i obraća grubim riječima, ukazuje da optuženik postupa u želji za uzvraćanjem zla srpskom stanovništvu i onima koji ih, po mišljenju optuženika, neopravdano štite. Optuženik, zapravo, "kažnjava" oštećenike zbog njihove namjere da se zaoštreni odnosi između Srba i Hrvata na tom području riješiti mirnim putem tj. pregovorima, sa čime se optuženik očito ne slaže s obzirom na osobno pretrpljenu nepravdu.

U želji za osvetom, optuženik postupa sabrano, planirano i hladnokrvno. Iako mu vrijeme povratka oštećenika na nastavak pregovora u staro Tenje nije pobliže poznato, optuženik ih očito čeka jer iz iskaza svih nazočnih na blokadnom punktu proizlazi da je samo on uočio nailazak njihovog vozila te se, kako iskazuje svjedok M. L., odjednom naglo izdvojio iz grupe, otrčao na cestu i zapucao. To ukazuje da je optuženik bio spreman sa otkočenom automatskom puškom podešenom na rafalnu paljbu. Veliki broj precizno ispaljenih hitaca te činjenica da optuženik nastavlja pucati do zadnjeg metka u okviru, ukazuje na svirepu hladnokrvnost, a okolnost da to čini pred brojnim očevicima pokazuje potpuni izostanak osjećaja krivnje ili odgovornosti. Kada se pri tome uzme u obzir i veliki nesrazmjer između povoda za osvetu - pregovaračke funkcije oštećenika i nanesenih posljedica - lišenja života više osoba koje optuženiku, osobno, nisu nanijele nikakvo zlo, očito je da postupanje optuženika ima sve elemente bezobzirnosti u smislu čl. 34. st. 2. toč. 4. KZRH.

Što se tiče daljnje kvalifikatorne okolnosti iz čl. 34. st. 2. toč. 5. ZKP u odnosu na ošt. J. R. K., to se niti žalbom ne dovodi u sumnju jer je svima bilo poznato, pa tako i optuženiku, da je taj oštećenik u vrijeme događaja vršio dužnost načelnika PU O. koji se na licu mjesta zatekao u funkciji službene osobe pri obavljanju poslova javne sigurnosti s ciljem sprječavanja krivičnih djela i očuvanja javnog reda i mira.

Pri tome, ne može se raditi o konstrukciji produljenog kaznenog djela. Prema pravnom stajalištu ovog Vrhovnog suda, kada su u pitanju kaznena djela kojima se napadaju najviše zakonom zaštićene vrijednosti - ljudski život i tijelo, ne može se konstruirati produljeno kazneno djelo, neovisno o eventualnom postojanju sjedinjujućih faktora, tim više jer se ovdje radi o različitom identitetu oštećenika.

Toliko o utvrđenom činjeničnom stanju i primjeni materijalnog zakona.

Nadalje, nije u pravu optuženik kada tvrdi da su postojale postupovne zapreke za donošenje osuđujuće presude, kakvu je izrekao prvostupanjski sud. Naime, žalitelj ističe da su prema optuženiku bile primijenjene odredbe Zakona o općem oprostima te je rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske br. I Kž-102/97 od 22. svibnja 1997. godine pravomoćno obustavljen kazneni postupak protiv njega, za sva kaznena djela. Stoga se ovdje radi o presuđenoj stvari pa je optužbu trebalo odbiti, a zbog čega je povrijeđen kazneni zakon u odredbi čl. 368. toč. 3. ZKP.

Nadalje, ističe se da je rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-791/97 od 14. ožujka 2001. godine donijeto isključivo u povodu ustavne tužbe jednog od oštećenika - supruge pok. J. R. K., pa se pravne posljedice ukidanja odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske o obustavi kaznenog postupka zbog primjene Zakona o općem oprostima mogu odnositi samo na kazneno djelo učinjeno prema ošt. J. R. K., a ne i na kaznena djela počinjena prema ostalim oštećenicima. Stoga se u odnosu na kaznena djela počinjena prema ošt. M. T., ošt. G. Z. i ošt. M. K. opet radi o presuđenoj stvari, zbog čega je optužbu trebalo odbiti.

Konačno, žalitelj smatra da je povrijeđeno i načelo specijaliteta iz čl. 14. Europske konvencije o izručenju jer je optuženik, prema zamolbi Republike Hrvatske za izručenje (koja je priložena na sjednici ovog drugostupanjskog vijeća), ekstradiran hrvatskom pravosuđu samo zbog kaznenih djela iz čl. 34. st. 2. toč. 1. i 5. KZRH, a ne i zbog kaznenog djela iz čl. 34. st. 2. toč. 4. KZRH. Stoga se optuženika, bez njegove privole ili proširenja zahtjeva za izručenje, nije moglo osuditi i za učin kaznenog djela teškog ubojstva počinjenog iz bezobzirne osvete, kako je to učinio prvostupanjski sud.

Ovi prigovori žalbe, međutim, nisu osnovani.

Isticano rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 22. svibnja 1997. godine br. I Kž-102/97 ukinuto je rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-791/97 od 14. ožujka 2001. godine i vraćeno Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na ponovno odlučivanje, povodom čega je ovaj sud, rješenjem od 11. travnja 2001. godine br. I Kž-218/01, odbio kao neosnovanu žalbu opt. A. G. protiv rješenja Županijskog suda u Osijeku od 3. veljače 1997. godine. Time je, dakle, u ovom postupku pravomoćno odlučeno da nema mjesta primjeni odrede čl. 1. i 2. st. 2. Zakona o općem oprostima na kriminalno djelovanje optuženika, pa je prigovor presuđene stvari u korist optuženika neosnovan.

U takvoj procesnoj situaciji, promašen je prigovor žalbe po branitelju P. S. da bi ovaj

Vrhovni sud tek sada trebao ocijeniti da li su kaznena djela iz optužnice počinjena u izravnoj vezi s agresijom, oružanom pobunom ili oružanim sukobima na tlu Republike Hrvatske, jer je o tome prethodno već pravomoćno odlučeno na negativan način, a koju ocjenu u potpunosti prihvaća i ovo žalbeno vijeće.

Konačno, o nezakonitosti primjene odredaba Zakona o općem oprostima izjasnio se ovaj Vrhovni sud i povodom izjavljenog zahtjeva za zaštitu zakonitosti te je deklaratornom presudom od 10. studenoga 2000. godine br. Kzz-16/97 utvrdio da su rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 22. svibnja 1997. godine br. I Kž-102/97 povrijeđene odredbe tog Zakona u korist optuženika.

Nadalje, iako je ustavnu tužbu protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske o primjeni oprosta i obustavi kaznenog postupka protiv optuženika podnijela samo ošt. J. R. K., Ustavni sud Republike Hrvatske je, prihvaćajući tužbu, odlučio pobijano rješenje ukinuti u cijelosti, dakle, u odnosu na sva kaznena djela za koja se optuženik tereti. Po dostavljanju predmeta na ponovno odlučivanje, ovaj Vrhovni sud je, poštujući obvezatnost pravnih stajališta u smislu čl. 77. st. 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, odbio žalbu opt. A. G. u odnosu na primjenu oprosta za sva terećena kaznena djela.

Budući se radi o pravomoćnoj sudskoj odluci, ista bi se, eventualno, mogla pobijati samo u postupku po izvanrednim pravnim lijekovima, konkretno zahtjevom za zaštitu zakonitosti, a ne redovnim pravnim lijekom protiv prvostupanjske presude, kako to sada čini žalitelj.

Isto tako, nije osnovan niti prigovor žalbe o povredi načela specijalnosti.

Točno je da su australske vlasti izručile opt. A. G. pravosudnim tijelima Republike Hrvatske zbog vođenja kaznenog postupka za kaznena djela teškog ubojstva iz čl. 34. st. 2. toč. 1. i 5. KZRH te da se Republika Hrvatska obavezala izručenu osobu goniti samo za kaznena djela za koje je izručenje odobreno. Međutim, promašeno se tvrdi da bi osudom optuženika za kaznena djela teškog ubojstva iz čl. 34. st. 2. toč. 4. KZRH bila povrijeđena preuzeta obveza, jer se ovdje ne radi o drugom kaznenom djelu, već samo drugačijem obliku istog kaznenog djela teškog ubojstva čiji su bitni sastojci, vezano za motiv postupanja prema osobama koje imaju pregovaračku funkciju, bili obuhvaćeni i činjeničnim opisom naznačenim u zamolbi za izručenje. Stoga se ne može tvrditi da bi optuženik u Republici Hrvatskoj bio gonjen ili osuđen za drugo kazneno djelo od onog za koje je izručenje odobreno.

S tim u vezi, dakle, nije bilo procesnih zapreka za vođenje ovog kaznenog postupka, niti su utvrđene kakve okolnosti koje bi u smislu čl. 353. toč. 4., 5. i 6. ZKP opravdavale donošenje odbijajuće presude protiv optuženika.

Nema niti povrede kaznenog zakona iz čl. 365. toč. 6. KZ u pitanju uračunavanja pritvora optuženiku u izrečenu kaznu zatvora. Prvostupanjski je sud, temeljem čl. 45. st. 1.

OKZRH, valjano uračunao vrijeme lišenja slobode provedeno u pritvoru nakon izručenja optuženika hrvatskim pravosudnim tijelima, dok će se njegovo lišenje slobode vezano za trajanje ekstradicijskog postupka u A., uračunati u izrečenu kaznu naknadno, sukladno čl. 158. st. 2. ZKP, budući da se, za sada, ne raspolaže službenim podacima o njegovom točnom trajanju.

Slijedom svega do sada izloženog, zaključno treba reći da su sve činjenice u ovom kaznenom postupku pravilno i potpuno utvrđene te je odgovarajućom primjenom odredaba materijalnog prava optuženik osnovano oglašen krivim za sva kaznena djela iz optužnice.

Konačno, nije u pravu optuženik niti kada tvrdi da mu je kazna prestrogo odmjerena.

Ispitujući odluku prvostupanjskog suda o visini kazne, ovaj Vrhovni sud nalazi da su, kako pojedinačne, tako i jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 20 godina, u svemu primjerene i pravedne, jer odgovaraju okolnostima konkretnog slučaja, opasnosti počinjenih kaznenih djela, kao i ličnosti optuženika.

Doduše, u pravu je optuženik da njegova osuđivanost koja datira još iz 1966. godine nije trebala biti cijenjena otegotnom okolnošću zbog očigledne rehabilitacije koja je u međuvremenu nastupila.

Međutim, to i nije bilo odlučno za odmjeravanje kazne. Druge, znatno bitnije okolnosti utjecale su na odmjeravanje kazne, prije svega, činjenica da su bez ikakvog vlastitog doprinosa tri osobe lišene života, a jedna je, samo stjecajem sretnih okolnosti, preživjela uz zadobivanje teške tjelesne ozljede. Intenzitet ugrožavanja zaštićenog dobra - ljudskog života, u toj je mjeri naglašena ispucavanjem velikog broja hitaca da to doista ukazuje na izuzetnu upornost optuženika u vršenju predmetnih kaznenih djela, te ima značaj relevantne otegotne okolnosti. Zbog toga, neovisno o postojećim olakotnim okolnostima koje utvrđuje prvostupanjski sud, a imajući uvidu i da je optuženik u odnosu na ošt. J. R. K. ostvario dva kvalifikatorna oblika kaznenog djela teškog ubojstva, pojedinačno odmjerene kazne zatvora u trajanju od po 20 godina za svako dovršeno kazneno djelo teškog ubojstva i kazna zatvora u trajanju od 10 godina za pokušaj tog kaznenog djela, u svemu su pravilno i zakonito odmjerene.

Stoga niti jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 20 godina, s obzirom na načelo apsorpcije kazni predviđeno u čl. 43. st. 1. i 2. toč. 1. OKZRH, ne može biti manja, kako to bezuspješno predlaže žalitelj.

Samo ovako, najstrože odmjerenom kaznom zatvora iskazat će se opravdani prijekor društva prema optuženikovom odioznom zločinu koji je, kako s moralnog, tako i civilizacijskog stajališta, krajnje neprihvatljiv.

Što se tiče odluke prvostupanjskog suda o upućivanju svih oštećenika da svoje imovinskopravne zahtjeve ostvaruju u građanskoj parnici, treba reći da taj dio odluke, doista, nije u skladu s odredbom čl. 127. st. 1. ZKP, koja određuje da će sud raspraviti o

imovinskopravnim zahtjevima ovlaštenih osoba samo ako one to budu tražile, a to ovdje nije slučaj. Međutim, ova odluka prvostupanjskog suda, iako suvišna, nije od utjecaja na zakonitu presudu niti se radi o povredi iz čl. 370. st. 3. ZKP.

Slijedom svega izloženog, dakle, žalba optuženika nije osnovana.

O žalbi državnog odvjetnika

Državni odvjetnik podnio je žalbu zbog povrede kaznenog zakona iz čl. 368. toč. 4. ZKP, međutim, budući da je Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske u svom pismenom mišljenju odustao od tog žalbenog osnova, to je prvostupanjska presuda ispitana samo zbog žalbenog osnova pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Suprotno tvrdnji žalbe, sve činjenice vezane uz pravnu kvalifikaciju kaznenog djela za koje je optuženik oglašen krivim pravilno su utvrđene te je prvostupanjski sud osnovano ocijenio da se u ponašanju optuženika ne stječu i elementi kaznenog djela teškog ubojstva počinjenog na podmukao način iz čl. 34. st. 2. toč. 1. KZRH.

Naime, državni odvjetnik i dalje smatra da iz činjenica utvrđenih u postupku proizlazi da je optuženik iskoristio povjerenje ostalih policijskih djelatnika koji su u kritično vrijeme vršili osiguranje policijskog punkta u novom Tenju pa je trebalo prihvatiti da je kaznena djela počinio pod daljnjim kvalifikatornim elementom postupanja na podmukao način.

Međutim, ovaj Vrhovni sud također ocjenjuje da se samo s osnova što je optuženik tempore criminis vršio dužnost pripadnika rezervnog sastava policije, ne može zaključivati o njegovoj podmuklosti. Ovo iz razloga što u postupku nije dokazano da bi optuženik prihvatio vršiti spomenutu dužnost pričuvnog policajca na blokadnom punktu isključivo s ciljem izvršenja predmetnih kaznenih djela, odnosno zavaravajući nadređene da se zaduženim oružjem neće služiti zlonamjerno.

Stoga je prvostupanjski sud, kao nedokazan, s pravom ispustio dio činjeničnog opisa koji se odnosi na primjenu pravne kvalifikacije kaznenog djela iz čl. 34. st. 2. toč. 1. KZRH.

Kako slijedom svega naprijed izloženog žalbe državnog odvjetnika, a tako niti optuženika, nisu osnovane, dok ispitivanjem prvostupanjske presude nisu nađene niti povrede na koje ovaj Vrhovni sud, u smislu čl. 379. st. 1. ZKP pazi po službenoj dužnosti, trebalo je, na temelju čl. 387. ZKP, odlučiti kao u izreci ove drugostupanjske presude.

U Zagrebu, 9. travnja 2009. godine

Zapisničar:
Vojimir Katić, v. r.

Predsjednica vijeća:

Melita Božičević-Grbić, v. r.